СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 197. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 23. серпня, 1924.

VOL. XXXII. No. 197. Jersey City, N. J., Saturday, August 23, 1924. THREE CENTS

Кулидж вже хоче зачати говорити.

ПЛІМОТ, Вермант, 21. серпня. — Президент Кулидж заявив, що хоче зломити мовчанку і зачати говорити. Можливо, що навіть нині зачне ще тут говорити.

Він каже, що буде говорити про заграничну політику.

Піднесе справу світового суду, за яким заявився був небіщик Гардинг, а за ним і він. Кулидж хоче повторити сю гадку, що Америка повинна взяти участь у світовому суді, особливо тому, що се мировий суд і не накладає жадних примусових зобовязань на поодинокі держави.

Також хоче піднести питанє про загальне розоруженє зглядно про обмеженнє зоружень усіх держав. Вихідною точкою для сього обмеженнє зоружень усіх держав, а головно європейських, він вважає плян свого кандидатського заступника Доса. Він радий піддати гадку на скликанне у сій справі міжнародньої конференції і сподівається, що колиб вона була успішна, то буджети всіх держав уже на 1925-ий рік могли-б завести значні ощадности у видатках, а тимсами улекшити заходи для зрівнованя державних приходів і розходів.

Кулидж хоче внести справу світового суду до виборчої кампанії яко один із сильнійших чинників.

ПРОСЯТЬ КУЛИДЖА ЗІ СПІЧЕМ.

КОЛОМБОС, Огайо, 21. серпня. — Говернор стейту Огайо, Донеґі, вислав сьогодня телеґраму до президента Кулиджа, в якій запросив його, щоби промовив на огайському стейтовому ярмарку в Коломбос.

Він зазначив у депеші, що демократичний кандидат Джан В. Дейвис буде тут говорити 26-ого с. м. і лишив йому до вибору день на промову.

КРИТИКУЮТЬ ДОСА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 21. серпня.— Приклонники кандидатури Ла Фоллета постановили відплатитись Досови за його напад на вчерашній кандидатській промові на Ла Фоллета.

Вони кажуть, що витягнуть судові рекорди, які вкажуть на звязки між шикаґовським банком Доса і упадком банку Лоример Ла-Салл.

Кромі того, кажуть вони, покажуть публиці в Америці, що се крайна несправедливість притісувати аліянтський плян угоди з Німеччиною Досови, бо се праця двох других Американців, Овена Д. Янґа і Генри Рабинсона, котрих вибрав Гувер. Дос, кажуть вони, нічого не зробив в Европі, лиш виголосив кілька акторських промов.

Вони видвигнуть теж і розголосять заміти Американської Федерації Праці проти Доса, яко ворога юній.

ДОС ПОСИЛАЄ ФОТОҐРАФІВ „ДО ЧОРТА".

НЮ ЙОРК, Н. Й., 21. серпня. — Нині приїхав сюди з Шикаґо республіканський кандидат на заступника президента, Чарлз Дж. Дос. На залізничній стації Ню Йорк Сентрел обступили його фотографи і часописні звітники, одначе Дос не хотів ані датись фотографувати, ані говорити і крикнув до них: „Ідіть до чорта!"

ҐРІМ В ДІМ КУЛИДЖА.

ПЛІМОТ, Вермант, 21. серпня. — Нині в часі бурі вдарив ґрім в дім батька президента Куліджа, де живе президент з жінкою і сином.

Ледви маленьке віддаленне удару охоронило президента з родиною від катастрофи.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ НА ҐОВЕРНОРА.

ЮРОН, С. Д., 21. серпня. — Центральний комітет демократичної партії Савт Дакоти іменував кандидатом на говернора сього стейту Вилліема Дж. Більова з Берфорд.

БРАЄН ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ФЛОРИДИ.

МЕТТУН, Ілл., 21. серпня. — Бувший державний секретар за Вилсона, Вилліем Дженнінґс Браєн, виїхав нині відсі домів, до Маємі, в південній Флориді.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

КРЕНҐСФОРД, Н. Дж., 21. серпня. — Сьогодня передполуднем на переїзді при Линкольн евеню наїхав екопресовий поїзд зелізниці Ню Джерзи Сентрел на 10-тоновий трок (тягаровий автомобіль), наладований сміттєм.

Зудар був фатальний для поїзду, бо наслідком чого згинуло на місці 4 особи, а 30 потерпіло тяжкі покаліченя і потрясенняюш

ПІМСТА ЗА ЧЕСТЬ ВНУЧКИ.

ЕЛИЗАБЕТ СИТІ, Н. Дж., 21. серпня. — В арешті повіту Песквотенк сидів Джов Свиделл, котрого засуджено за знасилуванне дівчини.

Нині дідо сеї дівчини прийшов до арешту і ранив Свиделла смертельно вистрілом з револьвера. Се була його пімста за честь зневаженої дівчини.

ЗАСУДИ ФИЛИПИНЦІВ.

МАНІЛА, столиця Филипин, 21. серпня. — Нині засудив тут воєнний суд 200 филипинських пластунів (скавтів) за участь в бунті на тюрму по 5 літ і тяжку працю.

(Филипини, бідя Японії, під тимчасовою владою Злучених Держав).

АРҐЕНТИНА І ЛІҐА НАРОДІВ.

БУЕНОС, АЙРЕС, столиця Аргентини, 21. серпня. — Президент Аргентини, Де Альвеар, звернувся до парламенту, щоби приняв приналежність Аргентини до Ліґи Народів на основі конституції сеї останньої кажучи, що инакше Аргентина не може брати участи у Зборі Ліґи Народів, який зачинається 1-ого вересня с. р.

ПОМЕР СЕНАТОР.

В Ґристол, Р. Ай., помер сенатор, з Ровд Айланд Де Колт. Похорон відбувся 20 с. м.

МАРС БЛИЗКО ЗЕМЛІ.

Сьогодня, 23. с. м., планета Марс близко нашої планети, землі. Віддаленя всього 34 і пів мілиона миль. У такому віддаленю були обі планети тому 120 літ, себто в 1804 році. З того часу вони розходились, аж дійшли до віддаленя від себе на 250 мілионів миль. Потому знову зачали зближуватись, аж нині отали найблизше а завтра знову стануть розлучатися, обоє й ітиґ щораз далі в безвісти, поки знову не стануть зближатися. Щасте, що далі не зближуються, бо була-б катастрофа. На землі завалилобися житте і на Марсі, як там е.

ПРАВОСЛАВНИЙ АРХИЕПИСКОП ІВАН ТЕОДОРОВИЧ У ВИННИПЕҐУ.

У неділю, дня 10. серпня витала українська православна громада у Виннипеґу православного архиепископа, Івана Теодоровича, що як звісно перед пів роком прибув з України до Злучених держав. З уваги, що Виннипеґські православні Українці не мають ще своєї власної церкви, виннайматись на сей відправи англік. церков св. Петра на розі Селкірк і Ейкінс улиць. На привіт архиепископа приукрашено гарно з верху згадану церков, українськими і канадійськими прапорами, виставлено тріюмфальну браму, на якій умішено напись „Витай нам Архіепе!"

О 11 годині прибув у гарно приукрашеним українським і канадійськими прапорами авті, перед тріюмфальну браму архиепископ Теодорович де повитав його хлібом і солею один з тростів церкви, а архиепископ надягнувши мантію і взявши жезл з руки перейшов серед численно зібраного народу по сходах на гору, де в притворі повитав його священних Савчук.

Прибувши на середину церкви, обернувся архиепископ до численно зібраних вірних і відповів на привіти. У своїй промові заявив, що передає зібранним так численно Українцями привіт від митрополита київського, Липківського і всіх епископів духовенства і вірних Української Автокефальної Церкви, які зі слезами в очах виправляли його в Америку. Опісля убрався епископ у архиерейську одежу і розпочалася архиерейська Служба Божа. По евангелії промовив архиепископ вдруге, беручи за тему, ціль і задачу української православної церкви в Америці Українська православна церков має не лише сповнити національну обнову серед українського народу, але також рідним путем, рідною мовою і рідними звичаями піднести його духово і довести до духовного піднесенні і усовершенна.

У понеділок, 11-го серпня вечером відбудась у Народнім Домі, заходом Жіночого православного Товариства, торжественна повитальна вечера, в честь архиепископа, на якій присутне було поважне число місцевих Українців.

СМЕРТЬ Д-РА Р. ЮНАСА.

Дня 31. липня вмер у Станславові відомий сіоністичний діяч, др. Рубін Юнас. Покійний був послом до варшавського сойму й належав до Жидівського Клюбу.

З ДІЯЛЬНОСТИ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ ПРОСВІТИ.

В селі Прибарово берестейського повіту, на Поліссю, у неділю, 7. липня відбулась виставa „Даю серцю волю, заведе в неволю". Богато праці доложили місцеві селяне і селянки при влаштуванні сеї вистави. Клуня, де відбулася вистава була відповідно приготовлена; зроблена сцена; декорації були розмальовані місцевими силами. Як для села, вистава пройшла добре. Цікаво, що деякі артистки-селянки неграмотні зі слуху повичучували добре свої ролі. На виставі було дуже богато селян. Клуня не вмістила всіх, хто хотів дивитися на виставу.

ПРИГОДА ЦІСАРЕВОЇ ЕВГЕНІЇ В ҐАРЕМІ.

Паріська газета „Пті Бле" подає подробиці з життя жінки цісаря Наполеона III., Евгенії: в 1869 р. цісарева вертаючи з Єгипту вступила до Царгорода. Приймав її сам султан. Згідно з магометанськими звичаями не вільно було вести її під руку. Цісаревій Евгенії прийшло на думку, що зробить султанови велику приємність, коли він запізнає її з своєю найлюбійшою з жінок. Султана видно збентежило це бажання цісаревої Евгенії, всетаки провадив її до ґарему. Тут на дивані спочивала султанова жінка. Цісарева підійшла до неї, хотіла подати їй руку. Та Туркиня, видно, зі зависти, що бачить султана в товаристві чужої жінки, впала в таку лють зірвалася з дивану і вдарила цісареву так сильно в живіт, що вона зімліла. Султан довго оправдувався, а між ним і султаншею прийшло до гострої сулеречки. Евнухи тимчасом подали чорну каву, але цісарева не пила. Після цього незвичайного „привитання" в ґаремі султан проти турецьких звичаїв подав цісаревій рамя і благав її щоби не згадувала цісареви про цю неприємну пригоду.

ЯК ПОЛЬСЬКІ ҐУРАЛІ БЮТЬ.

Краківські газети широко описують, як то Ґуралі справили „несподіванку" якомусь панови Петерзаймови. Він вертав із Закопаного до Кракова полевою дорогою, бо повінь порівала два мости на Білому Дунайци. Коло села Баньско напали на Петерзайма Ґуралі, які фірою вертали з ярмарку з Нового Торгу. Один із них підступив до авта, (яке мусіло їхати дуже помало, бо полева дорога лиха) і з усієї сили вдарив Петерзайма в лице, що аж кров залляла його. З Петерзаймом їхала старша жінка. Ґуралі виволікли її з авта, хотіли ограбити її, побили тяжко, конали і знущалися. Петерзайм добув із кишені малий револьвер, але не міг покористуватися ним бо не мав набоїв. Щойно, як надїхав учитель із села Баньско, вдалось йому вспокоїти розвірілих Ґуралів і авто могло відїхати. Цілий тій пригоді приглядався війт із села Баньско-Ґурале, які ще заохочували до нападу.

ПІДВОДНИЙ ПАНЦИР.

Німецька фірма в Кіль винайшла новий панцир для нурців, які можуть працювати у глибині моря на 160 метрів. Це є потрійна глибина у порівнані з ґумовою одежю, в якій сходили у море нурці до цього часу. У соняшний день світло доходить у морі на 140 м. у глиб; щойно поза цією глибиною треба користуватися штучним освітленням на дні моря.

СПРАВА АВТОНОМІЇ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

Обрані на Закарпаттю посли без рїжниці партійної приналежности звернулись до чехословацького уряду з колективним жаданням, щоб на Закарпаттю як найскорше була заведена автономія. Під цим жаданням підписались посли Карлат, Ґаті, Нечас, Ґагатко й Куртяк.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділі і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК .....$ 7.00
" " НА ПІВ РОКУ .....$ 3.75
" " НА ТРИ МІСЯЦІ .....$ 2.00

В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ҐРАНИЦЕЮ:
" " " " НА РІК $10.00
" " " " НА ПІВ РОКУ .....$ 5.00
" " " " НА ТРИ МІСЯЦІ $ 2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОҐРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛЬ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

Мекданелд хоче предложити загальне розоруженнє держав на Зборі Ліґи Народів.

ЛОНДОН, 21. серпня. — Британський премієр Мекданелд приготовляється тепер до важного виступу на Зборі Ліґи Народів, який зачнеться в Женеві, у Швайцарії, дня 1-ого вересня с. р.

Він приїде туди 4-ого вересня і виголосить на Зборі важну промову у справі загального розоруженя.

Він заявиться за новим пляном загального розоруженя, а радше, значного обмеженя зоружень, всіх держав з рівночасним забезпеченєм їх перед наїздом сусідів.

Спорн мїж поодинокими державами по його думці, мав би вирішувати Постійний Суд Міжнародньої Справедливости в Ґазі, столиці Голяндії, а наглядати заоруженнями Німеччини мала би Ліґа Народів, до якої Німеччина мала-б належати.

По заяві Мекданелда має виступити також з важною заявою французький премієр Ерріо.

Ізза важности нарад Збору Ліґи Народів на другий місяць Мекданелд і Ерріо стараються до Женеви стягнути також премієрів других держав. Премієр Італії Муссоліні і премієр Бельгії Теніс обіцяли вже їм, що будуть на недалекому Зборі Ліґи Народів у Женеві.

ЗБІР І РАДА ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 20. серпня. — Наради Збору (парляменту) Ліґи Народів зачнуться 1-ого вересня, 1924.

Передтимзбереться ще Рада (екзекутива) Ліґи Народів дня 29-ого с. м. Вона має занятися справою контролї над військовими силами держав у Середній Европі і справою розоруженя всіх держав.

ДІЛЯТЬ ШКІРУ НА ҐОЛОДНОМУ НІМЦЮ.

ЛОНДОН, 21. серпня. — В Парижі збереться аліянтські міністри фінансів обговорити розділ „відшкодовань", які Німеччина має платити на основі пляну Доса. На сій нараді буде і предстаник Злучених Держав, бо вашинґтонське правительство сподівається теж щось стягнути титулом своїх претенсій.

Потому буде нарада аліянтських представників у справі міжаліянтських довґів, значить, головно воєнних довґів, які аліянти винні Англії. В сій нараді Америка не візьме участи, бо не хоче брати участи в дарованню довґів.

ПРЕМІЄРА ЕРРІО ПРИВИТАЛА ЛІВИЦЯ І ПРАВИЦЯ В ПАРЛЯМЕНТІ БУРЕЮ ПРОТЕСТУ.

Парiж, 21. серпня. — Премієр Ерріо предложив нині полудні парляментови плян Доса і лондонську угоду і сказав до послів:

— Я вибрав, але нічого остаточного не довершив і парлямент може також вибрати.

Він далі сказав, що на лондонській конференції найтруднійшою справою було опорожненне Рурщини і він пристав на угоду, бо мусів вибрати мїж удержанням аліянтського порозуміння і продовженнем відокремленя Франції.

Його заяву оплескувала бурлива лівиця, але крайна лівиця, себто комуністи, а також крайна привитала його градом ворожих окликів і переривань.

Комуністи счинили таку бурю, що предсідатель палати послів, Поль Пенлеве, замкнув засіданне парляменту.

НЕДОЛЯ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 21. серпня. — Фінансовий комісенер Австрії з рамени Ліґи Народів, Голяндець др. Ціммерман, заявив, що Австрія на передодні великої фінансової кризи. Вже тепер каже він, годі зрівноважити буджет держави, а становище ще погіршиться ізза недостачі ринків збуту для промислу краю та неспроможности горожан платити податки.

ШВАЙЦАРІЯ ПРОҐАНЯЄ КОМУНІСТІВ.

БЕРН, столиця Швайцарії, 20. серпня. — Швайцарське правительство прогнало із Швайцарії двох комуністів, німецького посла Тома і секретаря французької комуністичної партії Ліберта.

Вони недавно були арештовані в Ціріху під замітом, що розкидали комуністичну аґітаційну літературу.

ПОХОРОН МАТТЕОТТІЯ.

РИМ, 21. серпня. — Нині похоронено тут найдене тіло соціялістичного посла Джякома Маттеотті, убитого тому два місяці фашістами.

УЧИТЬ КАНАРКІВ СПІВУ СОЛОВЕЙ.

БРЕМЕНҐАФЕН, Німеччина, 21. серпня. — Тутешній громадянин Август Мумме вичуня канарків співу соловейків.

Маленьким канаркам, як тільки виколяться з лушпинок, грає він безупинно спів соловїв на ґрамофонових пластинках, а коли вони вже мають 8 тижнів, замикає їх до кліток біля кліток старших соловїв, де вони чують лише їх спів. Сим робом за рекордами і старшими соловіями молоді канарки зачинають співати на соловейкову нуту і вже її держаться.

КНЯЖНА МАРІЯ МАЄ ВЖЕ ДВОХ СИНІВ.

ҐОВЛДСБОРО, Ґорщер, Англія, 21. серпня. — Княжна Марія, дочка короля Юрія і жінки лорда Ласелла, народила другого сина.

(Вона віддалась 28-ого лютого, 1922).

„SVOBODA" (LIBERTÉ)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.
ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
В Джерзи Сіті і Заграницею:

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Ва кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ТЕПЕР ЖИТТЄ В МІСТАХ ПІД БОЛЬШЕВІЄЮ

Берлінська російська газета Руль одержала лист з Киева під датою 21-ого липня, 1924, який кидає світло на теперішне життє в містах України під большевицькою окупацією.

Сей лист звучить в українському перекладі:

„...Матеріяльно живеться препогано. Процес переміни загалу в нуждарів іде швидкою ходою, бо божевільні податки донащадку руйнують усіх тих, що раніше все ще хоч трохи оживляли наш тзв. торговельний оборот. Тепер же взялись безпощадно за „непманів" і кожного дня щораз нові крамниці виставлені на прилюдну ліцитацію за незаплату податків.

Хрещатик починає нагадувати часи военного комунізму: збанкрутували й зачинились крамниці Окладчина, Золотницького, Шварцмана і богато інших. На черзі щораз нові банкрутства. Скрізь реалізується отвертий принцип: „Треба дозволити капіталістови заробити на те, щоб було кого грабувати".

Чим усе те скінчиться, важко передбачити. Раніше врятував нас тзв. „Неп", тепереже не видно, відкіля прийде ратунок, бо забава в кооперативи ані скарбови ані громадянам нічого не приносить. Адже членам кооперативи самі банкроти.. До того всього тепер страшний неврожай.

Правда, на базарі краму чимало, алі нізащо його купувати, бо єдиний купець — „непман", зруйнований, та й боїться купувати, щоби не попасти в ДОПР („домобщественних принудительних работ", інакше кажучи: важка вязниця) або на заняланне в Наримський край. Словом, наближуємось до якогось нового етапу. До голоду не у відсутности продуктів, а з повної нездатности споживача до плачення податків. Працюю заробити на прожиток можна лиш на службі, а з неї усіх женуть і „чистять".

Лондонської конференції большевики бояться головно тому, бо на ній може бути принята загальна, спільна й одна форма відношення до радянських республик. Такий єдиний фронт большевикам зовсім не під смак. Їм красше залишитись до поодинокых держав зокрема (тепер на черзі Франція). Устійнений загально-европейський плян це заріз для большевиків, бо вони не перестають вичікувати „світової революції". Іншої надії на спасенне вони не мають..."

• • •

Все те потверджує лише се, що „буржуї" говорять 7 літ, а заперечує те, що „комуністи" співають 7 літ.

„Комуністи" (властиво, большевики, не комуністи) голосять легковірним, що вони заведуть і вже заводять рай на землі; що комуна принесе спасенне, добробут і щасте усім працюючим у комуні.

А прості люди, що думають простим здоровим розумом (за се вони „буржуї" у большевиків) кажуть, що все те гарне і чудове на словах, а на ділах чиста бляга і чистий блоф, бо хто щоднини через 7 літ РУЙНУЄ І БІЛЬШ НІЧОГО ТІЛЬКИ РУЙНУЄ, той не рай приносить, найгірше пекло, яке колинебудь у світі люди могли створити на землі.

Жадна надія на жадну „світову революцію" не поможе, бо хто постійно і послідовно лише руйнує як большевики, той ніколи не може зайти, крім безвихідної пропасти руїни. Там найдуть большевики „відпочинок". Але чи й се їх переконає? Хто має скривлений спосіб „думання" (як се думанням можна назвати), тому нема вже ніякого виходу ані ратунку.

ЩЕ ПРО ГОЛОД НА УКРАЇНІ

За підписом Н. В. була надрукована дня 25. липня с. р. в „Прагер Прессе" ширша замітка про голодову небезпеку, перед якою знову стоять советські республики. Автор досить писимістично оцінював становище, особливо підкреслюючи, що наслідком своєрідної торговельної політики советів людність тепер не має відповідних запасів збіжа, а Европа та Америка ледве чи вважатиметься тепер на цеяу запомогову акцію.

Очевидно, для того, щоб уникнути закиду односторонности, редакція „П." надрукувала під сею заміткою пояснення зі сторони, близької до советського уряду". Се пояснення, очевидно, має на цілі ослабити вражіння царських дипльомат; звертає на себе увагу одним вже зовсім безсоромним твердженнем. Запевнюючи, що на советській „Шипці" „все обстоїть благополучно" советське пояснене зокрема твердить, що „кепський урожай на полудневім сході урівноважується виглядами на добрий урожай у Сібірі й Туркестані (!) як і ЗАДОВОЛЬНЯЮЧИМ УРОЖАЄМ (підкреслення оригіналу) на Україні, Кубані і в центральним чорноземним районі"...

До Туркестану далеко, й Чехи можуть не знати, що туди разураз перевозилось збіже з Росії. Але до України близко, і правда негайно мусить вийти наверх...

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ІХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

ЩО ЗДОРОВО ТІСТИ?

Найліпшою вчителькою людей є досвід, чи то на полі економії, просвіти, медицини і т. д. В останніх разах, при помочі мудро приміненої гігієни, відає людям величені прислуги. Останні літа виявляють великий поступ у плеканню здоровя і взагалі людського життя. Популярні часописи і книжки про гігієну, пильна увага на добру воду і воздух, контроля споживних артикулів, — усе це причиняється до продовження життя й удержання здоровя. Всетаки висіди не є ще такі добрі, щоби мали спасенний вплив на загал людтсва.

Треба звертати доволі уваги для духа, але не менше й для тіла. Бож досвід учить, що в здоровому тілі здорова душа. Помічна тут досить руханка, пласт (скавтінг) і т. д. Треба теж молодь і ширші верстви народа основно запізнавати з анатомією, фізіольогією, вкінці про вагу доброго відживлювання, відповідно до нашого організму. Ось шлях, яким найбільший капітал, здоровля, оборонимо дійи, можна зробити тривким, безпечним і — так сказати би — таким, щоби добре працювалося.

Лісові звірята і взагалі дикі, не затратили інстинкту, яким їх мати-природа обдарила для вишукування собі найвідповіднійшої поживи. Первісний чоловік мав також такий інстинкт. Одначе нам, вихованкам культури й цивілізації — на жаль — забракло цього інстинкту настільки, що наука мусить нам вказувати чого і коли вживати, істи. Люде довели щасливо до рідких винаходів, що межують із чудесами, — а таки мусять признати, що бракує їм двох дрібничок: **доброго травлення і здорового сну.** Ми затратили їх у поході цивілізації, так самоо як: сильні нерви і довге життя. Напевно можна сказати, що засобом сили, здоровля і веселости (гумору) одного давного чоловіка можна би наділити нині чотирох людей.

Нинішніх недуг є дві причини, а то: перестуда і попсований жолудок. Чомуж то так легко переступжуємося і псуємо собі жолудок? Отже з браку відпорности нашого організму.

Добра мати-природа старається за це, щоби викинути лихі складники з людського організму. І всі чужі частинки, як: кулу, ігли, рзкладові частки, котрі припадково дісталися до організму, — викидає помало, згл. скоро, нагально позбувається їх.

Боротьба ця і намагання буслиби ще успішнійші, коли наше тіло, заки ще захоріло, не було таке слабовите, позбавлене всякої відпорности, а то найчастійше з нашої таки вини. А чоловік легковажить вказівки природи. Не зважає на дрібні кари, які природа зсилає. Щойно тоді нереконуємося, що зле зробили ми щось, коли кара надто велика, а направа неможлива.

Далекий від природи спосіб життя взагалі, а голодно невідповідне харчування, напитки псують кров і соки організму. І так ці соки, замісць бути жерелом відновп, робляться зародками недуг.

Щоби отже перешкодити погіршуванню соків і крови, чоловік повинен уживати більше руху, воздуха і лічше відживлятися. Головнож відживлювання слід переміняти, воно повинно бути різноманітне. Треба істи правильно, але не за часто. Кожний робітник мусить мати відпочинок. Також мо і жолудок. Найліпше рано і вечером зісти небогато, а раз на день зісти добрий обід. Малі діти повинні ще поміж тою порою істи щось легкого. Дорослі люде і ці, що працюють сидячи, не повинні істи більше як двічі на день. Одначе все треба істи тоді, коли жолудок стравив і відчував якийсь час. Не слід істи горячі страви. Навіть найхолодніші не шкодять стільки, що горячі. Наслідком занадто горячих страв тратимо насамперед зуби, потім слідує зле травлення і різні жолудкові недуги.

До гігієнічного життя належить також праця. Лінивє життя, нудьгування не причиняється ані до здоровля ані до доброго травлення. Кождий орган, кождий майже член тіла потребує відповідної натуги й праці. Проходи і на свіжому воздуху, то ще мало. Мандрівка по горах, праця в огороді і в полі, а передусім безперестанне зайняття і добре відживлювання, навіть і з найслабшого чоловіка зчасом зробляють здорового і веселого члена суспільности. **Якоїж поживи потребує чоловік?** Відповідь легка: Тому що людське тіло складається з органічних і неорганічних частий, тож, самособою, воно потребує тех такихсамих складників для свого росту й удержання. Неорганічні складники, як: вода, сіль, вапно, не є такі важні як органічні, а то: білок, углеводан і тощ. Ліпше сказати: пожива складається з таких, що містять азот, як білок і безазотні, як углеводани, товщ, вода, сіль, вапно.

Скількість тих чи инших складників, потрібних для чоловіка, залежить від його віку, зайняття, клімату і стану здоровля. Взагалі чоловік потребує органічних складників (на неорганічні звертаємо меньше уваги) в здоровому стані денно в такій пропорції:

Діти до 1½ року: білку 30%, вуглеводану 70%, товщу 42%.

Діти від 7 до 15 літ: білку 76%, вуглеводану 320%, товщу 44%.

Мужчини: білку 120%, вуглеводану 500%, товщу 56%.

Жінки: білку 96%, вуглеводану 400%, товщу 48%.

З вище сказаного видно, що не слід відживлятися виключно мясними, зглядно виключно ростинними стравами. Чоловік, щоби бути здоровим, потребує мішаної поживи. Якою повинна бути ця пожива (цебто мішанина поживи) в даному разі, то повинен означити лікар. Безперечно, що білок у сконцентрований і легко стравній формі, є в мясних харчах. А хоч у деяких стручкових ростинах, як біб, горох і сочевиця, білка є в такій самій скількости а навіть більше, як у деяких родах мяса, то всетаки травлення цих перших є утруднене і можна їх примінювати лише при незвичайно важній зміні матерії, підчас тяжкої фізичної праці, як механічної підмоги травлення. Звірята, які фізично є незвичайно чинні, поживa невільників, які працюють на плянтаціях, не можуть щодо достаточної для них поживи з тоїсамої причини рівнятися з поживою чоловіка цивілізованого і годі їх ставити як примір гідний наслідування.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ В РУМУНІЇ.

Білий террор в Румунії не вгавае. Після найновійших відомостий переведено в послідних днях в цілому ряді важніших місцевостий, як в Галячі, Браїлі і Кишеневі масові арештування серед організованого в професійних спілках робітництва. В Кишеневі засеквестровано Робітничий Дім і наложено арешт на майно професійних союзів. В Семигороді вибух великий страйк а уряд у відповідь на нього зорганізував цілий ряд підприємств. Щоби запобігти грозухам, видалює уряд активнійших робітників за границю.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

УКРАТНЦІ І ПОЛЯКИ В БРАЗИЛІЇ

Польська газета Сьвят Параньскі, яка виходить в Прудентополісі, в провінції Парані, у Бразилії, написала таке:

„Вісім миль за Імбутовою, здовж дороги, яка веде до міста Гварапуави, повстала польська колонія Прудентополіс. Нині Прудентополіс є центром великого руху, де кольоністи в захваті управляють рілю, де вже є рідні прегарні школи, де процвітає дрібний промисл, де можна бачити добробут, веселість і любов до гарної землі, якої продукти заповняють магазини найбільших більших кольоніяльних осередків, які світло винагороджують працю новоприбувших зі старих земель героїчної Польщі..."

• • •

З того приводу пише українська бразилійська газета Праця, яка тек виходить в Прудентополісі:

От і маєш. Прудентополіс поданий яко кольонія польська. Кождий з нас добре знає, що Поляків тут обмало. Ледви одну четвертину того населення, що мають Українці можна рахувати Поляків і то таких Поляків, що в них вмовили, що вони Поляки, бо вони латинського обряду. Наділ, більша половина з тих латинників, се Українці, які не вміють навіть по польски говорити. Як же мусять говорити, то якось начітають тут польську бесіду та розговори у них звичайно по українськи.

Найліпше можна переконатись, по якому вони говорять, як вийдуть з косцьола. Там доперва бачиться, як десь якийсь Поляк намагається пописуватись, що вміє і по польски, а прочі говорять по українськи, як звичайно в хаті. Та не в тім справа наша, але правдомовність „Сьвята Параньского", котрий пускає у сьвіт такі мудрощі і так інформує других про таку кольонію польску, як Прудентополіс, гідна дійсно згадки.

ПОЛЬСЬКІ ЗАКОНИ ПРОТИ „МЕНЬШОСТИЙ".

Львівське Діло пише:

В суботу, 26 липня с. р. на засіданню польського сенату принято всі три закони в справах національних меньшостий, що їх уже передше ухвалено в соймі.

Як у соймі, так і в сенаті **голосували тільки самі Поляки.**

Сенатор **Черкавський іменем** українського Клюбу поставив внесенне на перехід до денного порядку, але це внесення відкинено. **На знак протесту проти нових законів українські, білоруські і жидівські сенатори опустили салю нарад і не брали участи в меритеричній дискусії.**

Проекти, ухвалені в соймі, перейшли без ніяких важніших змін, за виймком, що закони будуть обовязувати не від 1. жовтня с. р., а доперва від 1. квітня 1925. Відкинено поправку сенат. Кашиця в поіменному голосованню 31 голосами проти 29, щоб у трьох східно-галицьких воєвідствах самі ради громадські рішали про свою внутрішню урядову мову. Пепесівські сенатори здержалися від голосування над законом про мову в шкільництві. Ухвалено згідно з вшех польськими політичними канонами резолюцію, взиваючу правительство до узгляднення національних справ Росіян у царині шкільництва, відкинено натомість резолюцію, котру поставили Визволене і Польська Партія Соціялістична, котра домагалася основання українського університету у Львові. Відкинено врешті поправку що до введення двоязичних оповісток на залізниці і почті.

З формального боку языкові проекти майже вже полагоджені. Вернуть вони ще, правда, до сойму, але тут приймуть їх з тими незначними поправками, що їх ухвалено в сенаті і не вдовзі по підписані їх президентом Войцеховським, появляться вони яко закони в Дзінику законів.

Наше становисько відносно язиковых проектів зазначили ми на сторінках нашого часопису і виказали, що вони не є ніякою уступкою для нас, бо з окрема в Галичині, тратимо ті языкові права в урядах, суді і в шкільництві, що мали їх досі. За уступку вважає їх тільки польська сторона, підчеркуючи, що Поляки дають нам більше прав, як обовязані дати на основі версальського договору про охорону національних меньшостий і на підставі постанов польської конституції. Що наше громадянство не вважає ухвалених языковых проектів за ніяку „уступку" для себе, доказом факт, що проти них заявилася Українська Парляментарна Репрезентація, підносячи проти них голосний протест.

Мимо однодушного протесту сімох мілионів Українців, що жиють в межах Польщі, як і инших національних меньшостий, проекти стануть законами, бо цього хоче польська більшість. Не входимо наразі у потрібну аналізу ухвалених проектів, — до цього буде ще час, — коли вони стануть законами. Покищо звернемо тільки увагу на деякі симптоми, що вийшли на сьвітло дня в часі дискусії над проектами.

Відомо, що языкові проекти відносяться лишень до так званих територіяльних національних меньшостий, себ то до Українців, Білорусинів і Литовців. Языкові права Українців і Німців в проектах поминено зовсім, бо вони не мають своєї суцільної національної території. Головна причина посліху в ухваленню языкових проектів є не тільки огляд на загранцю, де вже нині Поляки представляють їх яко доказ великої польської толеранції в тій певности, що загранця не знає фактичного стану і все приме за добру монету. Лежить вона і у сфері польської внутрішньої політики. Збліжається іменно час, коли має вийти в життя польський закон про воєвідську автономію з деякими окремими управненнями в язиковій і шкільній царині відносно Східної Галичини. За цю „автономію" для воєвідства львівського, станиславівського і тернопільського, Польща одержала Східну Галичину дня 14. березня 1923 р. ухвалою Ради амбасадорів в Парижі і тепер треба би виконати деякі зобовязання супроти держав антанти, приняті протоколом до повищого рішення.

В постановах про „автономію" в трьох східно-галицьких воєвідствах говориться іменно, що народне і середне шкільництво належить до воєвідських соймиків, як рівнож і справи місцевого самоврядування і що кождa національна курія рішає про ті справи самостійно. Виходило би з окрема — і так певно інтерпретували польські представники в Парижі перед 14. березня м. р., що східно-галицькі Українці мати-муть спромогу у своїй національній курії означувати самостійно урядову і викладову мову в народніх і середніх школах, призначених для української людности і що в українських громадах — вони самі, ни українська курія рішати-муть про урядову мову в тих установах. Публична адміністрація мала бути так уряджена, що в наших національних прав не нехтовано, отже новий порядок в язиковій царині не міг бути гірший від того, що існує нині.

Щоб отже обезпечити постанови про „автономію" відносно наших національних прав, — ухвалено тепер з таким поспіхом проекти язикових законів. Довершеним фактом польська більшість хотіла заскочити воєвідські соймики, бо вони не мають права змінювати державних законів. Виходить таке, що закон про воєвідську автономію з 1922 р. дає нам деякі національні управнення, а нові языкові проекти, що будуть державними спеціяльними законами, рівночасно ці управнення касують, та що більше, навіть українська соймикова курія, де мають бути виключно Українці, свої протоколи і уxвали має списувати у польській мові. На повищий факт вказуємо длятого, що протест і недовіря нашого громадянства проти польської „автономії" були зовсім оправдані, бо на повищому примірі наглядно бачимо, що самі Поляки не думають сповняти своїх „автономічних" проектів чи законів. Самозахоавчий інстинкт диктував нам, що з польської „автономії" для українського народу не вийде нічого путнього і корисного для нас.

Очевидно не виходить нічого і зі справи оснування державного українського університету у Львові. Поправку вйсловців і пепесівців в університетській справі, що була призначена для зроблення відповідного ефекту у західньоевропейських поступових кругах, сенат відкинув. Справу відложено і нема надії, щоби польське правительство рушило її з місця, тим більше тепер, коли перестануть істнувати по постановам шкільного языкового закона українські народні і середні школи.

Польська соймова більшість відмовивши нам у згаданих вище языкових проектах нашого національного імени, демонстративно взиває своє правительство, щоб узгляднило національні домагання Росіян в шкільництві. Не треба нікому доказувати, що нема Росіян у межах Польщі за винятком горстки захожих Росіян, бувших царських урядовців, що малими гурткими проживають в містах за сокальським кордоном. Ухвалена в сенаті резолюція зміряе дейнде. Галицькі москвофіли домагаються від Поляків, щоби дозволено їм основувати у Східній Галичині російські школи і отвирати православні парафії. Акція піднята в рр. 1914/15 Бобринським і Євлогієм, має продовжатися дальше під крилами польського орла. Звісно, що не задармо. Москвофіли обіцюють повести агітацію проти Українців — що впрочім явно або скрито робіять і нині, і ослаблювати наші сили. Має віджити у иншому вигляді коаліція Потоцкі—Дудикевич з 1908 р.

На нас підуть тепер зі здвоєною енергією дві навали — польська зі своїми языковими законами і своїм державним апаратом і москвофільська, що наші національні ряди схоче розсаджувати з середини. Тому наші ряди вложить скріпити і обом противникам дати належний відпір.

ПОЛІТИКА І МАЛЯРСТВО.

На кордоні Фінляндії та радянської Росії плине ріка Сестра, а над нею тягнеться міст, яким іде залізниця. Міст треба було свіжо помалювати. Радянський уряд вибрав червону фарбу як символ своїх політичних переєвідчень. Фінляндський уряд уважав що фарбу надто різкою. Оба уряди погодились на компромісі. Радянський уряд помалює міст зі свого боку на червоно, а Фінляндія зовсім стримається від малярства.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

CUNARD

Галичани, відїзджаючи на короткий час до краю з відвідини, не більше як рік, будуть впущені назад до Злучених Держав без всякої перешкоди що до квоти.

ДО ГАЛИЧИНИ

в найкоротшім часі кожду середу на 3-ох поспішних кораблях

БЕРЕНГАРІЯ АКВІТАНІЯ
МАВРЕТАНІЯ

(через Шербур і Саутгемптон)

Коли хочете спровадити сюда рідню з Галичини, замовляйте тепер шіффкарти. Наш офіс в Галичині радить Вам перебідні видатки і порадку. Всі пасажирові 3-тої класи дається особні каюти. Чистість харч без порівнання. За інформаціями вдавайтесь до місцевих агентів або

CUNARD LINE
25 BROADWAY NEW YORK

ДОМИ

в Ню Йорку і околиці продаємо на вигідні сплати.

По інформації звертайтесь до:

S. KOWBASNIUK
244 Ave. A, cor. 15th Street
NEW YORK, N. Y.

Офіс отворений від 9. годин рано до 9. годин вечером.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В СПРАВІ ПОВОРОТУ ДО КРАЮ СТУДЕНТІВ УКРАЇНЦІВ І БІЛОРУСИНІВ.

Інтерпеляція посла Хоми Приступи і тов. у польському сеймі до президента ради міністрів.

На українських і білоруських землях в Польщі немає досі ані одної вищої державної школи, в якій українська і білоруська молодь могла б побирати науку в рідній мові. Вищі польські школи різними способами обмежили приняпмання української та білоруської молоді. Ся молодь у своїй більшості є сини бідних селян і робітників, котрі за науку своїх дітий платять кровавим потом і недоїданнем. Пролетаріят стремить до осіти, щоби з оружем знання нести своїм меньше свідомим товаришам поміч у боротьбі за істнованне та служити суспільности здобутками культури. Пролетаріятови потрібна до життя фізична сила і знанне у значно більшій мірі ніж буржуазії, яка дістає в спадку капітал, витиснений з тяжкої праці нуждарів, селян і робітників.

В почуттю свої хправ до науки і в боротьбі за своє істнованне, українська молодь була приневолена заснувати у Львові тайний український університет, а почасти емігрувати за границю. Буржуазійна польська влада не лиш не признала сього українського університету, але й усякими способами утруднювала його працю. Арештования професорів і студентів того університету і знущання поліції над ними — отсе один зі способів боротьби з тим університетом.

Немало української та білоруської молоді прінято до вищих шкіл заграницею: на Радянській Україні, в Чехо-Словаччині, Австрії, Німеччині і Данцігу. Кількасот студентів покінчило вже студії заграницею і хоче вернутись до праці у краю. Однак польська влада робить їм перешкоди. Примірком, польське посольство в Празі відмовляє тим студентам права легального повороту до краю та відсилає їх подання до міністерства заходу, справ, яке сі подання а правила відкидає. Тим студентам, яким вдалось передістатись до краю, не признається їх загранічних студій, а ректорати високих шкіл пропонують їм складати наново іспити.

ПОХОДЖЕННЯ ПОЧТОВИХ СКРИНОК.

Почтові скринки в тій формі, в якій бачимо їх нині по всіх містах взяли свій почин зі зовсім випадкової ідеї. В XVI. столітю влада у Фльоренції завела в церквах деревляні скринки з дірою по середині для вкидування там анонімних листків громадянами, які хотіли перестерегти непевний уряд перед різними заговорами. До цих скринок званих „tamburi" члени уряду мали ключі і вимали звідтам писані остороги і денунціяції. Ці скринки нагадували громадянству, що республика невпинно стежить за своїми ворогами. Згодом, коли скринки втратили своє призначення, а заведено публичну розсилку листів — почтарі вкидували туди листи для церковних парохів. Цей практичний спосіб поширився пізнійше на цілий світ.

Нехай Слабе Здоровля не Знеохочує Вас

Богато раз приходять до нас пацієнти знеохочені по причині, що не вдалося їм перше знайти лікарську поміч. Часто, коли особа захоре не знає, що робити або де вдатися, щоб помочи собі. Може бути, що часами Вам нічого не бракує а може бути, що у Вас є серіозна хороба. В кождім случаю нехай Вас се не знеохочує. Як раз є інституція заложена для ненсення правдивої помочи людям, ласкаво послужити як найбільшому числу тим котрі потребують доброї медичної поради і лічення.

Помім, ніу нідде ся інституція, се перша від великого числа загально знаних людий в публичнім і медичнім світі а так само і від звичайних людий. Як що ми зможемо бути лишень хоть трошки Вам у пригоді, дайть до нас.

MEDICAL CENTER
„ПРАВДИВА МЕДИЧНА ОПІКА МАЛЕНЬКИМ КОШТОМ".
318 Lexington Ave., New York City
(Близько 38 улиці).

Години урядові: В будні дні: від 8-ої рано до 8-ої вечером.
В неділі і свята лишень за попереднім умовленем.

ВОЛОДИМИР КОСТЕЦЬКИЙ за своїм посередництвом сподає і купує рільного рода бізнеси, доми і фарми в рільних цінах. — Випозичає гроші, виробляю рільного рода угоди і контракти, залагоджую всякі правні і нотаріяльні справи. — Пересилаю гроші до краю в долярах за повною гаранцією. — Уділяю всяких порад безплатно. В усіх повисших справах, если хтось другий Вас не задоволить, тоді зайдіть до мене, а певно не пожалуєте і будете дуже вдоволені. — WALTER KOSTETSKI, Notary Public, Business and Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ВИЙШЛА З ДРУКУ
НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА
МУЖИК ПАНОМ
КОМЕДІЯ В ПЯТИ ДІЯХ
(Переклад з данського М. Ценевенка).
ЦІНА — — — — — — — — — — — — 25 ЦЕНТІВ
Замовлення слати на адресу:
„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.

Запах чатинних лісів у кімнаті.

Щоби в кімнаті мати запах чатинних дерев (ялиця, сосна, модерез, смерека й ин.), без чатинної есенції, — це можна собі самому зробити, без ніяких коштів. Ялинку порубати на рівні кусні й, улаштувавши нахрест, зробити з них вязанку. Цю вязанку соснового дерева (самособою зі шпильками) щодня добре покропити в кухні, внести до хати й покласти на шафі або в куті, щоби могло спокійно відсвяжувать воздух. Такий запах є приємніший, як усіх олійків і шпилькових асенцій.

Спосіб скріплювання очей і повік.

Розтерти 10 дека волошок (блаватів, які ростуть у збіжу), розтерти, намочити в літрі (кварті) дощівки. По 24 годинах влити до фляшки і три тижні оставити на сонці. Опісля перецідити й вечером, перед спанням мити цією водою очі.

Проти безсонности.

Замочити половину рушника в холодній або відстоянній воді, викрутить, покласти на карок, так щоби половина голови ззаду була закрита й прикрити другою сухою половиною рішника. Ділає ліпше, як усі наркотики.

Проти попарення.

Компреси з оцту або зимної води часто зміняти. На зранене місце прикладати вату, мочену в оливі й жовтку, 5—10 грамів кольодіюм (в плині) змішати з двома каплями гліцерини і пензликом звогчувати рану.

Як усувати плями з овочів.

Замочати пляму в чистій воді, витиснути, подержати над нею запалений сірник, так щоби сірка перейшла через те місце й виполокати в чистій воді. Таксамо робиться з плямами з червоного вина.

Плями з чорнила на білизні.

Звогчити пляму соком із свіжої цитрини, можна також цитриновим квасом, потім добре переполокати в чистій воді.

Плями з живиці.

Може побутитися, можна з біля, коли звогчимо кілька разів терпентиновим соком. Потім пляму випрати насампереді у спірті, а опісля в теплій дощівці розпущеній з милом.

Товсту плями на сукні.

Посипати пляму картофляною мукою, а по 24 годинах витерти кусником вати. Ця мука витягне кожню плямy й не змінить краски вбрання. Стеарину витягається найлішне бібулою. Покласти бібулу на плямі й перепрасувати горячим залізком. Коли бібула вже товста, відкидати а брати инший кусень. Робити це так довго аж бібула буде чиста. Пляму з живиці намочити в спірті і натирати так довго фляндею зможеною, поки пляма не зникне.

Плями з кави: взяти 5 дека кухонної соли, розпустити в літрі дощівки і прати в цій мішанині.

Плями з молока.

Звогчити пляму гліцирином, замочити кусник полотна в теплій дощівці і натирати пляму. Зараз випрасувати на лівій сторони. Цей спосіб можна приміняти до найріжнійшої краски.

В. Будзиновський.

З ВЯЗНИЦІ.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАННЕ.

Свобідно за Майом.

(1)

Асахад, найбільший аул татарської орди Ор-бея, був від кількох років над рікою Ара, в половині дороги з Ерзеруму до границі Корсу, турецької провінції на Кавказі. В середині аула на горбі стояв сарай, себ-то палата бея, по нашому князя сеї невеликої орди. Ся палата не дуже подобала на палату, ще й княжу, бо була построена не з тривкого матеріялу. Орда Ор-бея була народом скитальців, що живучи головно з випасу худоби, не сиділа постійно на одній місци. Скоро почула, що десь є вільне місце з лішими пасовиськами, покидала свій аул і переносилася туди. Отже тривалійших домів не випалтувалася строіти. Всеж таки хату бея називали сараем, бо в ній жив князь орди.

В селямнику, себ-то в гостинній сараю сиділо на подушках і коврах, попиваючи каву і курячи люльки, товариство зложене з шести осіб одягнених з турецька. Окрім них був там ще один Татарин з асахадської орди. Вони дожидали бея, котрий мабудь вже вертав з походу проти неликих суєдів, рабівників Курдів.

Гадаю, що найдалі за годину бей вже буде тут, — промовив до гостий бея Татарин Шамай, звертаючися до Кара Юзуфа-баші.

Що ти сказав йому про нас? — Кара Юзуф спитав Татарина.

Все те, що про вас знав. Я сказав, що ти Осип Сивенкий син одного з тих Запорожців, котрі по зруйнованю Січи і по анексії Запорожа Москалями, втікли до Туреччини. Що тя, вислуганий турецький баша. Що в твоїм товаристві піп кубанських Запорожців Каменгий Красія, два турецькі Запорожці Василь Ковтун і Юрко Ярошенко.

Немова, Туркмен Нуман тай Інгліс Ліндсай, що турецької мови не знає. Ще й те сказав я йому, як ти спас Місаха бея і що ти був у ангорського вялього, по вашому губернатора.

А про поповича? Про Івана Красія ти згадував?

Ні. Не згадував, бо ти казав мені промовчати се. І я так гадав, що ліпше буде, як ти сам скажеш... На улици гамір. Мабуть бей вертає.

Шамай вибіг з хати і по хвили увійшов з високим, статним Татарином. Сивенкий і товариші підвелися. То був Ор-бей.

То ти Кара Юзуф-баша? Татарин спитав, приступаючи до Сивенкого. — Я вже богато знаю про тебе. Шамай розказав мені. Ти бачився з моїм приятелем Місахом? Маеш від него письмо?

Сивенкий подав Ор-беєви письмо.

Сідайте, — бей сказав, сідаючи сам. — Вибачайте, що таки зараз прочитаю письмо, бо я дуже цікавий, як стоять його діла. На добавок в тім письмі безпечно буде щось також про вас.

Товариство розсілося назад на подушках і коврах, бей став читати. Прочитавши звернувся до Сивенкого.

Спасаючи Місаха, ти зробив прислугу, великиу прислугу не лише йому, але й мені і моїй орді. Ти прислужився цілій Ерзерумщині.

Яким способом? — Сивенкий спитав?

Способом таким, що поміг Місахови пробратися до анторського вялього. Той валі був ширим другом Місахового батька. Той валі чесна і справедлива душа. Він любимец султана. Місах розкаже йому все, що знає про нашого ворога і про його злого духа, нашого макреджа. Той макредж, голова судового трибуналу ще чорнійша душа, ніж сам валі. Макредж є головним виновником всіх тих кривд, які діються підданим султана в нашім сялемі. То ненаситний звір. На кождого, на цілі аули і на цілі племена вигадує якісь провини, якісь злочини. Хто не дасть окупу, той іде під суд і пропав. Тепер, коли Місах в Ангорі, про все те буде знати анадолі казіаскері, себ то найстарший судія Малої Азії. І султан буде знати.

Ліндсай, котрий з всего того не розумів ні слова, нетерпеливо вертівся на своїй подушці. Нарешті не видержав і перебив розмову, звертаючися до Сивенкого.

Чи ви вже сказали йому про коня? Продасть?

Мій товарищ, Ліндсай-бей з Льондоністану хотівби купити білого арабського коня... Але такого білого як крила ангела, — Сивенкий промовив до Ор-бея. — Він годен заплатити бо в него гроші... сміте.

Очи Татарина заіскрилися. Він вдарив рукою по шабли і схопився на ноги.

Білого коня?! — крикнув — біжого коня ніхто не продасть, хоч би їх мав десять. Впрочім такого коня тепер в наших сторонах нема. Був у мене. Я хотів його дарувати султанови, щоби при тій нагоді пожалуватися на його заступника, що рубіне нас. Але коли той кінь був в дорозі до Ангори, впав у руки Курдів, заплічника вялього. Шамай вже розказав тобі, як се сталося. Завтра-позавтра піду на тих Курдів з цілою моєю ордою. Як вже не знайду в них того коня, то вирижу цілий аул тих конокрадів! Гадаю, що ти з твоїми товаришами підеш зі мною. І ти маеш якісь порахунки з тими Курдами?

З тобою не піду...

Що?! — бей крикнув, визвірившися на Сивенкого.— Чи ти мій ворог, чи такий трус?

Дай договорити...

Не договорюй, бо не хочу нічого чути. Шуруй з моєї хати! Як зараз не вступишся ти і твої товарищі, прикажу вигнати нагаями... Шамай! Іди по людий, що вигнали би сих злізливців. Гнати їх аж поза межі наших пасовиск!

Шамай скочив між Сивенкого і бея, котрий вже вихопив шаблю з піхви.

Бею! — промовив — Ти кажеш вигнати їх, бо ти не дав йому договорити. Твої гості не підуть до Курдів відбивати коня, бо і ти того не підеш....

Не піду? Зараз іду!

Не підеш, бо кінь вже тут, в твоїй стайни. Ті твої гості, котрих ти кажеш вигнати, відбили коня і привели сюди.

Що ти плетеш?! — бей крикнув, позираючи блудним зором то на Шамая, то на Сивенкого.

Кінь в твоїй стайни, — Сивенкий потвердив.

Бей як не стрибне проміж своїх гостий, так що Ліндсай аж впав на землю, тай з хати. тай до стайні. Гості і Шамай вийшли повагом за ним. Бей вже вивів коня зі стайні і голубив його. Се тревало добру хвилю, коли вже налюбувався конем, бей з тріжжно-покірним лицем приступив до Сивенкого.

Я тяжко обидив, оскорбив тебе— промовив. Ти тепер мій ворог?

Я цілком не обидився,— Сивенкий відповів. — Я чоловік бувалий. Знаю ріжні народи, знаю їх звичаї. Я відаю, яка то у вас обида, коли ваш гість не є ворогом ваших ворогів і в вашій потребі не хоче важити власним життем.

Чи сей біснуватий Татарин того сказився, що я хочу купити його коня? — і спитав Ліндсай, котрий не розумів розмови Сивенкого з беем, отже й не знав, чого бей впав у таку лють.

Я ще не сказав йому, що ви хочете купити саме його коня. Скажу, аж до решти потахне його збентеження.

Як ти дістав сего коня? — спитав бей.

Богато розказувати. Вернім до хати.

Всі вернули до селямніку і посідали. Служба принесла свіжі каві і ніяково поналивала люльки. Сивенкий розпочав свою оповідь.

Впрочім, як ви не думаете лишитися в сих сторонах, але хочете вернутись до Англії, то я не радив би вам скуповувати такі коні. В Англії такий кінь згине найдалі до року.

Поганої... То скажіть беєви, що я того коня дарую йому.

Бей зразу не вірив, але коли Сивенкий поклявся, що Інгліс не жартує, ущасливлений заявив, що до розпорядимости своїх гостий дає все, що має; як би треба було, то й своє життя.

Нам нічого не треба, — Сивенкий відповів, — окрім помочи в одній ділі. Мому найстаршому товаришеви, панотцеви Климентієви пропав син. Ти бачив його...

Бей вдивився в старого Красія.

Я... я справді бачив такого, що подобає на твого старого товариша... Такого, що міг би бути його сином. Але... Той, котрого я маю на думці... московський шпіон.

Обезпечаю тебе, що він ані шпіон, ані взагалі Москаль, хоч жив під московським царем. Він такий Запорожець, як я. І Москалів любить таксамо, як я. Де ти бачив того, як кажеш шпіона?

В моїм аулі, як його вели з Ерзеруму.

Знаеш куди завели і чи живий?

Не скажу. Я і не питав, куди його ведуть. Знаючи добре мого вялього міркую, що він держить вязня за те, щоби за него дістати окуп. Як вязень ще живий, то він безпечно ще в руках вялього... В якій глухій закутині щоби вість про вязня не зайшла до Стамбула. Як би в Стамбулі знали, що в Ерзерумі вязнять московського шпіона, то заждали би звісту про него і валі не міг би торгувати ним в свою власну користь, не міг би взяти окупу.

Не міг би ти провідати, куди мого сина завели? — спитав отець Климентій.

В сусідним аулі є чоловік, котрий від арнавтів вялього з вязнем. Він буде знати, бодай перший етап. Решту муситесамі відпитати і по нитці зайти до клубка. Я зразу вишлю гінця по сего чоловіка. Завтра досвіта буде вже тут і розкаже вам, що знає... Або ні. Ніхто не повинен знати, що ви йдете визволяти вязня, що між вами і нами є щось спільне. Я сам поговорю з тим чоловіком і все те, що він мені скаже, перекажу вам... Ви здорожені і я утомлений. Пора спочати. Я відійду. Служба заведе вас до ваших комнат.

На другий день Ор-бей позвав до себе самого Сивенкого.

(Дальше буде).

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОГО СВОЄ-РІДНОГО ОРГАНІЗАЦП. ЗАПИШІТЬ ТХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ
ПІКНІК
УРЯДЖУЄ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛУБ,
59 St. Mark's Place, New York, N. Y.
В НЕДІЛЮ ДНЯ 24-ГО СЕРПНЯ (AUG.) 1924 РОКУ
В ДОБРЕ ЗНАНІМ BELVEDERE PARK, NORTH BEACH, L. I.
Вступ 50 центів. Парк отворений від 10. годин рано.

В програмі входять: музика, танці, попис хорів, перегони, гра з кругольні, виграшка, фантова льотерія, товариські забави та инші несподіванки. Первородна Музика Jazz Band. Не опинайте доброї нагоди, приходіть всі!

Directions: — All Brooklyn cars to North Beach — Belvedere Park. From Williamsburgh or Delancy St. Bridge take Grand St. Car to Belvedere Park, before reaching North Beach. From 23 St. Ferry take Grahm Ave. Car, transfer to Grand St. Car for Belvedere Park, before reaching N. Beach. From 34 St. Ferry—Jackson Ave. Car to Junction Ave. then Car to Belvedere Park. From 59 St. Queensboro Bridge Flushing or College Point Car to Junction Ave. From 92 St. Ferry to Ehret then Flushing Ave.—Belvedere Park. From 99 St. —134 St. Ferry Grand Pier North Beach—Junction Ave. to Belvedere Park.

ФАРМИ!

ФАРМИ менші і більші. Фарма 45 акрів, 3 ліса, сад, дім з 8 кімнат і 5 других будинків, 4 корови, 2 коні, 500 курей, потрібні знарядя, збір 1½ милі від міста, школа при фармі, земля урожайна. Ціна $4.500, готівкою після можности. — Фарма 96 акрів, 20 акрів будівного лісу, ріка, сад, дім з 8 кімнат, вода в домі, 6 других будинків, 7 коров, 4 яловки, 2 коні, много свиней, курей, качок, гусей, всякого інвентарю, весь збір. Ціна $5.000, готівкою $2.500 решта на сплати з 5%. **F. FILANOWSKY, 1085 St. Mark's Pl. (E. 81st St.), близько І. Ейві, New York City.**

ФАРМА 170 акрів, 100 під плугом, решта пасовисько і грубий ліс, ріка де можна ловити рибу, великий товчений сад, дім 14 кімнат і 8 других добрих великих будинків, вода у всіх будинках, 18 коров, 2 коні, 300 курей, 5 безрогої худоби потрібна машинерія на великій фарми, весь великий сьогорічний збір, положена 1 миля від міста і висшої школи, школа при фармі. Ціна $8.500, готівкою $3.000.

Фарма під годівлю курей, 7 акрів, дім 8 кімнат з всіма уділшеннями, курники на 2000 курей, гараж, вода, електрика у всіх будинках, 5 хвиль кожу до міста.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City

НА ПРОДАЖ фарма 70 акрів при стейтовій дорозі, дім з 7 кімнат, 2 барні, курник, шпихлір, 2 комори, 4 коров, 100 курей, 2 безрогі, всяка машинерія потрібна до фарми і весь сьогорічний збір. Ціна за все $3.500, готівкою $2.000. Голоситися до **MIKE STE-CYK, 1915½ E. May St., Amsterdam, N. Y.** 195-202

ФАРМИ В НЮ ДЖЕРЗИ.

Фарма 114 акрів, 6 кімнат дім, кілька инших будинків, гарний сад, грубий ліс, 10 коров, 2 коні, 250 курей, 20 гусей, 8 індиків, 65 качок, можно вигодувати фарму, 1½ милі до міста, сусіди Поляки і Англійці, тогорічний збір і всі машинерія. Ціна $6.500, готівкою $3.000, решта на довгі сплати.

Фарма мала але добра 10 і пів акра, гарний 6 кімнат дім, пару инших будинків, земля урожайна, гарний сад, 1 корова, 150 курей, 40 індиків, тогорічний збір і всі машинерія, 1½ милі до міста, сусіди Поляки. Ціна $2.500. Сі дві фарми суть як оголошується за що гарантується. **K. KOSOWSKI, 121 E. 8th St.,** близько Ейві А, **New York City.** 196-98

ДО СПРОДАННЯ ДІМ з 7 кімнат, ванна, горяча вода, електрика, 3 лоти 75х120. огород, 2 сливки, 5 пінесів, 7 черешень, 4 види виногруду, много ягідного дерев'яття. Хто з Українців скоро зголоситься, купить дешево бо виїжджаю до старого краю. Ціна $6.200. голоситися в неділю до: **ПАВЛО КОВАЛЬ, 49 Westfield Ave., Rahway, N. J.** 196-97

ФАРМА 180 акрів, 100 під засів, 80 грубого ліса і пасовиска, 2 сади, велике озеро, дім на 13 кімнат, 2 великі стодоли і 6 других будинків, 17 коров, 3 коні, 6 яловок, 1 бик, 300 курий, 80 тонів сіна, 6 акрів баробол, 10 акрів кукурузи, вся машинерія, 2½ милі від міста, приїзд за молоко в місяць $400; мусить продатися по причині старости господаря. Ціна $6.500, вплати після умови.

Фарма 80 акрів, 45 зарної землі, решта ліс і пасовисько, дім на 9 кімнат, 6 других будинків, 4 корови, 1 кінь, 100 курий, великий сад, 2½ милі від великого міста, вся оселя. Ціна $3000 готівкою $1000. Голоситись або писати на адресу: **NICK SAMBOY, 442 E. 9th St., New York City.** 96-?

НАСЛІДКОМ СМЕРТИ мужа продається добра фарма 125 акрів, 78 акрів чорної рівної без каміня землі решта грубий ліс і пасовисько, дім з 10 кімнат, 6 инших будинків, 10 коров, добрий 4 коні, 200 курий, 2 безрогої худоби, гуси, качки, богато сіна, вівса, кукурузи, фарма близько трех фабричних міст, школи, церкви і стацій, всякого роду машинерія. Продається без агента за $3.800, готівкою $1.600.

Голоситися до: 196-98
AFANAS KUTSKO,
Star Route, Jewett City, Conn.
Tel.: Jewett City 164 ring 5.

ВАКАЦІЇ минули, приходить холодниє время, час до роботи. Добра нагода, дім на 3 родини і штор на Вест Кін ул. ві $11.000. — Готель з 22 кімнатами, всі меблі, бар, ресторан, дуже тано. — Бучерня і гроссрня межи Українцями і Поляками, мусить бути продана тако. — Фарма 40 акрів і дім з будинками близько Ньюарку, ціна $4.500, готівкою $1.000.

Продаю вугля і доставляю до дому, можете замовляти у мене.

Голоситися до: 196-97
S. GRENTUS,
59 Boston St., Newark, N. J.

ДО СПРОДАННЯ ФАРМА.

30 акрів з добрим положенням і засівом, будинками, 3 корови, 1 яловиця, 2 добрі коні, 2 безрогі, 200 курий автомобіль і всі знаряди рільничі. 95-?

По близші повнення пишіть до:
F. LESNIAK-HRYCKEWYCZ,
R. F. D. 2, Vernon, N. Y.

МАЮ 4 ЛОТИ на продаж кожна лота є 20х100, близько української церкви і великої школи, продам дешево на легкі сплати. Хто купить буде певно вдоволений. Голосіться до **SAM. GORBATUK, 174 Hancock Ave., Trenton, N. J.** 196-98

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ
ПІД НОТАМИ
ЦІНА 50 ЦЕНТ.

Продаються в книгарні
"SVOBODA",
Grand St., Jersey City, N. J.

Марк Твейн.

ВІДПОВІДІ НА ЛИСТИ.

Статистикові від моралі.

Впов. Пане! Не хочу знати ніяких Ваших статистик! Цілий Ваш доробок я завинув в одну пачку і закурив ним люльку. Ненавиджу людей Вашої породи. Ви вичислюєте все: наскільки потерпіло здоровля людини, як дуже звирождів його розум, і скільки жалю гідних доларів та цінів видав хтось на протязі девятидесяти тво'х літ, тому, що дозволяв собі на нещасний наліг курення, на однаково нещасний наліг пиття кави, від часу до часу гру в більярд, чарку вина при обіді і т. д. і т. д. Ви вічно робите списки жінок, що згоріли задля небезпечної моди нашення кринолін. Ви, Пане, бачите все тільки один бік питання. Ви є слідпі на факти, що більшість старих людей в Америці курить і пе каву, хоча по Вашій теорії повинні були вмерти вже в молодости, що бодрим старцям в Англії вино, яке пють, вихолить на здоровля, — що старі та бадьорі Данці курять і пють скільки в них сил, — а все таки щораз більше зростають на літах і вазі.

Ви ніколи не хотіли зрозуміти, скільки провдивої радости, потіхи і відпочинку находить людина у куренні у своїм житті (а це варта вдесятеро більше як гроші заощаджені абстиненціею), — ані не розуміли безмежної скількости щастя втрачуного в житті людьми Вашої породи, які не курять. Очевидно — можна заощадити щось грошa, зрікаючись на 50 літ дрібних, дещо дорощих звичок — та що з ним опісля зробити? На яку ціль його оберунти?

Гроші не спасуть вашої безсмертної душі. Одинокий ужиток, який можна з них зробити: це — призначити їх на виготи та приємности цілого життя. А коли Ви є ворогами виготи і забави, то який маєте пожиток з громадження банкнотів?

На нішо не здадуться балачки, що можете обернути їх на вищу мету: на кращу їжу, добродійність або підпомагання чоткових братств, — бо — як це добре знаєте — ще ніхто не чув, щоби люде, які не мають на совісти дрібних гріхів, дали комунебудь одного цента, — а для себе ви такі скупарі в ідженню, що ходите все слаб та голодні. — Не маєте відваги засміятися через цілий день, щоби якийсь бідолаха, баччи вас в добрім настрою, не пробував позичити від вас доляра; в церкві, коли є збірка, кличите все з очима впялени в подушку, а урядовцям, що стягають податки, ніколи не подаєте правдивої сумй, яку заробляєте. Зрештою, самі добре про це знаєте — може ні?

Чудово, але в такому випадку, яка ваша ціль продовжувати ваше нужденне животіння аж до зниділої й висушеної старости Що за користь з ощаджування грошей, які не мають для вас вартости? Одним словом — чому не підете десь і не помрете, замість робити вічні спроби переконування людей вашою нужденною „статистикою моралі"? — Чи на те, щоби вкінці стати таким несерпним і нетерпимим, як ви є?

Зазначую, що не хвалю розкидування грошей, і не погоджуюся з ціим, але не маю тіні довіря до людини, яка зробавлена малих гріхів, які можна їй вибачити. Тому не хочу про вас чути.

Здається мені, що це ви є тим добродієм, що зайшов до мене минулого тижня, прочитав мені довгу проповідь про понижуючий наліг курення сигар, а опісля, в моїй неприсутности, вернувся у безсоромних, забезпечуючих від огня рукавицях і виніс мою гарну, габінетну річ!

Професіональному жебракові.

Пане! Ні, ви не маєте ніякого обовязку приймати від людей банкноти по номінальній ціні.

Молодому авторові.

Так. Агассіз дійсно поручає авторам їсти риби, тому, що фосфор творить мізкову субстанцію. Аж досі маєте слушність. Одначе не можу помогти вам у рішенні, яка скількість риб була би вам потрібною. Хіба скажу приблизно. Коли ця збірка на показ, яку ви мені прислали, є меньше-більше перечірним виявом вашого перебування в Америці, то думаю, що на початок вистарчила би вам парочка китів.

Покиненому любкові.

Друже! Ти пишеш мені: „Любив я, і люблю ще чудову Едиту Говард і мав я намір одружитися з нею, а та за час моєї короткої неприсутности в Бенції минулого тижня — на жаль — вона вийшла замуж за Якова. Чи щастя моє втрачене на все? Чи нема потіхи для мене?"

Очевидно, що є! Усі писані і не писані закони є по твойому боці, Нмір, а не вчинок родить злочин, іншими словами — рішає про чинок. Коли ти свого щирого приятеля назвеш блазнем і маеш намір його цим образити, тоді це є образою. Коли зробиш це жартом, не маєчи чуйки наміру його вразити, тоді образи нема. Коли стрілиш з револьверу випадково і вбеш чоловіка, то можеш відійти спокійно, бо ти не заподіяв злочину. Але коли бажаеш кого убити і носишся зі своїм намиром, а не вдається його виконати, тоді закон признає, що намір рішає про злочин і що ти є винен вбивства.

Отже: коліб ти був звінчався з Едитою випадково, без наміру дійсно це зробити, то в цей момент ти не був би її мужем, тому, що акт шлюбу не може бути повний там, де нема наміру. З цього виходить, — зовсім згідно з духом закону — що коли ти свідомо мав намір одружитися з Едитою, — хоча цього не зробив — то однаково ви повінчані, бо, як я вище зазначив, намір рішає про злочин. Отже ясним є як день, що Едита є твоєю жінкою, а потіху найдеш у здоровій палиці, якою опоганиш Якова в міру сил і знання. Кожна людина має право боронити свою жінку перед напастями чужого мущини.

Але маеш ще інший вихід. З огляду на твій свідомий намір, ти перший був мужем Едити і тому можеш її тепер подати суд за двоженство, коли вона без огляду на це повінчалася з Яковом. — Одначе цей скомплікований випадок має ще один досі нероздивлений бік Ти мав намір одружитися з Едитою, а тому вона, згідно зі законом, є твоєю жінкою. Щодо цього нема сумніву. Але вона не одружилася з тобою і ніколи не мала наміру цього зробити, — тому: ти не є її мужем.

Ergo: вийшовши замуж за Якова, провинилась у двоженстві, тому, що рівночасно була жінкою іншого мущини, що було би дуже гарне, коліб справді так воно було. Та чи не бачиш, що вона не мала мужа в моменті, коли виходила за Якова, отже не є винною двоженства!

А тепер — згідно з повищим освітленням факту — Яков оженився з дівчиною, яка рівночасно була вдовою і заразом жінкою іншого, а одначе не мала мужа ні тепер, ні перед цим ані навіть наміру вийти замуж, — супроти чого очевидно не була віколи замужною. А ти — згідно з розумінням — є кавалер, бо ніколи не був вічим мужем; є жонатий, бо твоя жінка живе, і вдовець, тому, що позбавлено тебе цієї жінки, — а перш усього ти є зразковий осел, коли ти мір вмішати в Бенції в часі, коли твої справи були такі скомпліковані.

Уявсь цей час я сам так запутався в темних точках цього нечуваного випадку, що залишаю справу порадити тобі. Боюся, що збентежую і перестануть мене розуміти. Думаю, що я міг би почати моі докази з того місця, де зупинився на них і розвиваючи їх якийсь час, доказав би для твого вдоволення, що абзагал не було так на світі, або ти ще або вмер, супроти чого вироломна Едита не придасться тобі на нищо. Думаю, що я зумів би це зробити, коли би це могло стати для тебе якоюсь потіхою.

Перекл. В. Лод.

У СПРАВАХ ІМІГРАЦІЙНИХ
пишіть по ближші інформації або голосіться особисто до:
MR. W. ZAHAJEWICH,
470 W. 23rd St., New York, N. Y.
cor. 10th Ave.
особливо коли хочете СПРОВАДИТИ кого зі старого краю.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціялізт зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Ейві
NEW YORK, N. Y.
Годзини офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найновійшій електричні апарати.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.
тел. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано від 5.30 до 7,30 вечером.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення породів і Київського Зайцевського шпиталя.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121

ЧИ МАЄТЕ СОЛІТЕРА?
ЙОГО ОБЯВИ.

Наколи ви маєте солітера, наколи ви є одним зі соток тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

Вони можуть встановити з погляду, ви є однак ві сотки тисяч котрі мають солітера в Державах, ви надіємося, що ви будете на стільки судні, щоби від него увільнитись, закажи ся хроб підкопае ваше здоровля, так що другі комплікації поністнуть, котрі звичайно за тим слідують. Коли комплікації появляються, ви вони мусять повінчитись скорше чи пізніше, ви ніколи більше не можете прийти до себе. Ми твердять, що встановити діягнозу та солітера є річию дуже складною.

ЧЕРНИХІВ ПРОСИТЬ ПОМОЧІ.

На руки д. В. Карачка наслала оттака просьба із його рідного села, з Чернихова:

Любі Браття Земляки!

Нераз несеться до Вас, Дорогі Земляки, стогін знищеного і закутого кайданами неволі „старого краю" із просьбою о поміч і поратунок для його культурних потреб. І Ви, Діти того самого поневоленого українського народа, відчуваючи його біль у своєму серці, рады спішите йому у поміч і щедрою рукою жертвуєте тяжко запрацьований гріш, щоб тільки вперти сльозу запалених очей Неньки-України.

І так кілька слів відносимось до Вас і ми, громадяни Чернихова, теперішнього округи, найтяжче знищеної війною околиці.

В тяжких услівях працюємо саме тепер над відбудовою знищеної війною Читальні Просвіти. За помічю та за усильним стараннем ідейних, добрих людей, нам удалось роздобути фонди на дерево на великий будинок, у котрому має міститися і читальня і молочарська спілка. Читальня має нас підняти на дусі, а молочарня дати нам економічний добробут.

І та до виконання наших планів і мрій не достає еще много засобів. Сама будова читальні потребувати-ме ще много фондів, не кажучи вже про справлення потрібних до молочарні річий.

Тому звертаємось до Вас, Дорогі Земляки із просьбою щирою: Поможіть! Поможіть ласкавими своїми датками а імена Ваші записані будуть золотими буквами у книзі добродіїв нашої народної інституції та в серцях вдячних громадян і їхніх потомків, що просити-муть у Всевишнього ласки, довгих літ та щасливого прожитку для своїх жертводавців-добродіїв.

Зібрані гроші просимо ласкаво надсилати або впрост до Чернихова, поч. Глубічок Великий, або до нашого Впов. громадянина д. Василя Карачка, якого адреса така: 2805 W. 3rd St., Chester, Pa., або на руки гром. Александра Карачка, якого адреса е: 644 E. 13th St., New York, N. Y. Вони оба причинилися немало уже для справи читальні і до них маємо повне довіря. Вони надішлють нам зібрані складки враз із списом жертводавців.

ВІД ВИДІЛУ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ в Черниховi, дня 30, мая, 1924.
о. Петро Дзедзик, гол. чит.; **Микола Прокопів**, містогол.; **Григ. Худик, Іван Цовях**, кас.; **Косовський Яків**, секр.; **Олекса Мішкевич, Іван Притуляк, Онуфрій Притуляк, Гринь Кметь, Іван Карпович, Гапя Тимочко, Голуб Павло,**
Стефан Ступка.

Дорогі мої односільчани з села Чернихова, пов. Тернополь!

До всіх Вас, що живете тепер ту в Америці, подаю до відома через „Свободу" про ту нашу рідним селі треба конечно школи для дорослих дітий, бо вирастають без ніякої науки, як ягнята на толоці поміж бур'янами. Заки „паньствова" окружна рада в Тернополи наміркується, чи побудувати школу в Чернихові чи ні, — то і десятки літ проминуть. Так Ви всі, які єсьте тут в Америці, пождіть, нам когось з рідні: родичів молодших або старших братів та сестер, у котрих суть діти, а у деяких то таки ще ваші молодші братчики і сестрички, що вони ще суть дітьми і конечно треба для них школи.

Не мушу Вам пригадувати, бо Ви всі вони знаете о тім докладно, що в часі воєнної війни навіть і один будинок не остався на памятку, де село стояло. Подумайте, а яким добем серця наші рідні шукали місця, де хатина стояла, коли аж по трох роках були спроваджені транспорта з чужини, з тих нещасних бараків. І до тепер ще ніхто не відбудував своїх будівель; а звідкиж то потягнутися їм на школу? Ми повинні відчути в наших серцях те тяжке горе, яке давить наших рідних, там на рідній землі, у рідних селі. Ми повинні зрозуміти, що нізвідки ніякої помочі не надіятися, хіба від нас, звідси, зза моря.

Шож Ви на це скажете, мої дорогі односільчани? Чи маємо замовчати байдужно махнути рукою? Ні — Я думаю, що між нами ні один, ні одна не може дивитися байдужно, коли у нашім рідним селі така пекуча і конечна справа.

Повисше передрукований лист, це з ряду вже четвертий. Отже до всіх Вас односільчан відзиваюся і кличу: Тільки по 1 дол. як урвемо від наших зарібків, то нейже не надто себе розкоршимо, але там буде великою помочю до відбудування отдалиного дому, в котрім то має міститися тимчасова школа.

У кожній місцевости, де Ви перебуваєте вже довший час, маєте там і знакомих, і приятелів, та думаю, що коли Ви зробите поміж своїми конекторту, то і Ваші приятелі, коли попросите їх то і вони не Татари, а вечно докинуть до вашої колекти годи щото.

Зібрані вами гроші можете вислати впрост до Чернихова на руки голови, чи містоголови, чи на котрогобудь видівця. Вони всім вам знані, так самo як і мені. Або можете прислати в листі гроші і виказ жертводавців скоро до мене до Честер, а я по змозі зберу це щось і третий раз тут в Честер і разом вишлю, куди належить. Моя адреса: 2805 W. 3rd St., Chester, Pa.

Також можете прислати до моїх крайня в краянок, що живуть тут в Америці.

В. Карачка.

НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИН УКРАЇНИ

Відїзд кождого тижня з напими люксусовими кораблями.
"Resolute", "Reliance", "Albert Ballin", "Deutschland"
кажучі І. ІІ. і ІІІ. класу, та популярні кораблі **"Mt. Clay", "Cleveland", "Hanau", "Thuringia", "Westphalia"**, кажучі І ІІІ. класу. Вдоволяюча обслуга, знаменитий харч, миле окруження.

UNITED AMERICAN LINES,
35-39 Broadway,
New York, N. Y.
або уповажнені агенти.

ОДЕСА ВАЛИТЬСЯ.

В Одесі невідомо з якої причини почали валитися поодинокі домн. Дотепер нарахувано цеї весни 55 таких домів. Окрема комісія виселила всіх мешканців уже з 34 камяниць. Запобігти цьому катастрофальному явищу само місто не може і тому комісія звернулася до українського уряду з проханнем про негайну висилку 500.000 золотих рублів на кошти боротьби з тим явищем. Уряд вислав до Одеси окрему геольогічну комісію для докладного прослідження причин тих явищ. Одначе не зважаючи на всі заходи доми дальше зарисовуються.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1925.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бизнес, а зависть йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціна сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої клішї з фотографії то значить, що його оголошення буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії дрикарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після у-казів не буде помішчуватись у календарі), хотівби дати фотографії свої, щоби помістити у календарі на 1925 рік, зволять прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 1. вересня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний не ім'я „Свободи", на суму $10.00. Ці гроші уживеться на покрите коштів виготовлення з фотографії дрикарської кліші. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опакованні.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

? ? ?

Чи Ви звернули увагу на оголошення і програму Українського Демократичного Клюбу, який устроює перший пікнік у неділю, 24 серпня с. р. в Belvedere Park, North Beach, L. I.

195-97

$20.00 ДОЛЯРІВ за оден вечер заробіли на нашім Товарі, не треба багато богато, наш Товар сам за себе говорить, пишіть зараз. Музикальна Крисель (Rocking chair) для дитини. Пишіть: **N. J. MUSICAL ROCKING CHAIR CO., Inc., 24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.** 197-99

ДУЖЕ ВАЖНЕ! Малює кождий музикант грає в карти, про в кісни і майже кождий програє. Суть гравці, котрі стало виграють. Ми знаємо всі їх способи. Пишіть сейчас по нашу безплатну книжку з інформациями, задучаючи 10 цент. **F. Zakolski, 610 E. Girard Ave., Philadelphia, Pa.** 88-97

НА ПРОДАЖ КЕНДІ-ШТОР в польсько-українській дільниці, інтерес добрий, продаеся по причині другого бизнесу, мешкання зі штором.

Голоситися під ч. 195-97
83 MORRIS ST., JERSEY CITY, N. J.

КЕНДІ СТОР І ГРОСЕРИЯ дешево до спродання.

Голоситися до: 196-98
IGNAC DUBOWSKY,
90 W. 17th St., Bayonne, N. J.

НА ПРОДАЖ КЕНДІ І ЦІГАР СТОР, 96-97
в польсько-руській дільниці, інтерес добрий. Голоситися:
168 PAVONIA AV., JERSEY CITY, N.J.

Українсько-англійські МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ. Продаемо за готівку і на сплати. Потреба Вам машинки? Купіть у свого. Вишлемо Вам поучення, як писати в уру, мові. Пишіть: **Basar Press Sale Dept., 30 E. 7th St., New York, N. Y.** 89,91,3,5,7

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА ДЛЯ ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуете післати нам лише 60 цент.

Ослаблені і нервові мущини будуть видячні радикально і раз на все при помочі середника **НОВО.** Се, можна сказати, чудесний середник який вже видячив тисячі хорих мущин. Коли ви хорі, коли вам кружу нервове ослаблення, коли ви стратили силу, коли маєте мелянхолію, шумні руки і ногти, біль голови, затвердження, дисперсію, хороби нирок, непрячні сни, острах показатися перед людий, як се другі роблять, будете удоровлені при помочі середника **НОВО.** Сей середник в розумно короткім часі зробить вас сильними, здоровими і щасливими, що будете вспілі виявити всіх приємностий життя. На доказ, щоб вас переконати, що середник НОВО дійсно се докопне, вишлемо вам даром засіб того середника, який вистане на 15 днів, коли прищлете нам свою адресу і назвисько, а також 60 ц. почтовими маркамі або готівкою, на оплату почти й опаковання. Просимо звертати увагу на се, що се не мала проба пачка, але повний засіб, який вистане на 15 днів, а який дуже часто вже приносить повне видячення. Ся оферта важна лише на обмежений час. Тож напишіть до нас негайно, подавши в котрій газеті ви бачили се оголошення, а ми сейчас вишлемо вам згаданий середник. 91,7

NOVO COMPANY
Box 33, Dept. 23, Brooklyn, N. Y.

КОСИ! На днях отримались мо з Відця коси, з найліпшої клепаної і добре загартованої сталі, довгі 32 цалі, важать поверх фунта, ціна з пересилкою $3.00. Перстень до коси 50 цент. Ківс $1.25. Спальний молоток 60 ц. Бабка 75 ц. Брусок 25 ц. Серп з зубами $1.00. Замовлення посилайте вразі з грішми на адресу. 129,32

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

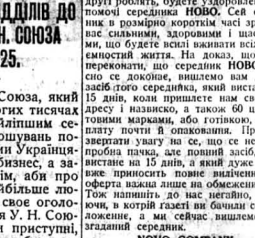

Українсько-англійські
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ
Продаемо за готівку і на сплати. Потреба Вам машинки? Купіть у свого. Вишлемо Вам поучення, як писати в уру, мові. Пишіть: **Basar Press Sale Dept., 30 E. 7th St., New York, N. Y.**

Стале затримане дає пільгу!
Не спізнюйся на весілля музики коли потребуете лишень

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 S. 4. St. Brooklyn, N.Y.

СТЕФАН І. СВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева.
Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Yonkers, N.Y.
Telephone 590